

sovraga, ki nas vabi s sirenskim glasom v svoje okrilje. Pot pa vodi, četudi polna ovir, ravna in taka, da nas dovede do pravega ideala za človeštvo in naše brate. Opasani bodimo vedno z mečem, ki je na obeh straneh nabrušen, da bomo vsestransko odpirali bratom svojim pot v življenje za prosveto in blagost. Da se bomo mogli uspešno varovati pred hudim sovražnim napadom, ne bodimo preobčutni, temveč ojačeni, krepki, taki, da vsak poizkus zdrsne ob oklepu štita, ki ga moramo spretno sukati.

Zapomniti si je predgovor, ki pravi, da „malim rasto male stvari, a nesloga vse pokvari.“ V prvem bomo ostali veliki kakor naši praotčje, ki niso ostali pozabljeni v dušah svojega vrlega naraščaja. Iz krvi naših delavcev ohrani seme tisto moč, ki ima storiti, da gnilo, leseno in nerodovito odpade, segnje in da v bodočem času prikljiče to, zakar tu vsako srce gori.

(Konec.)

## Glas iz slovenske Istre.

V „Edinosti“ z dne 29. septembra t. l. popisuje dopisnik iz Plevlja razmere v Turčiji. Med drugim omenja, da jako postrvovalno deluje zlasti mlado srbsko učiteljstvo in ga stavlja za zgled vsem zaspancem pri nas doma.

Mi bi proti temu ne ugovarjali, a ker poznamo dopisnika osebno in ker vemo iz pogovorov z njim, da rad piše slovensko učiteljstvo, zato mislimo, da smatra slovensko učiteljstvo za zaspanec. Ravno v slovenski Istri pa tega ne smemo in ne moremo očitati učiteljstvu. Slovensko učiteljstvo deluje v narodno probujo, v narodni propleh na izobraževalnem in gospodarskem polju. Kdor pozna razmere med slovenskim narodom v Istri, nam lahko pritrdi, ker vsa bralna in pevka društva, ki uspešno delujejo v Istri, so ali ustanovljena po učiteljstvu ali jih pa to vodi in tudi razna gospodarska društva imajo edino delavno zaslombo v učiteljstvu. Ako nimajo tudi dovoljne finančne podpore, temu ni vzrok učiteljstvo, ker samo nima niti toliko, da bi moglo živeti stanu primerno. Res je deželni zbor izboljšal učiteljstvu dohodke, a kaj mu pomaga to, ko deželni odbor in deželni šolski svet zavlačujeta nakaz priboljška že celo letošnje leto, in učiteljstvo mora stradati pri plačah, ki so manjše ko plače vsakega težaka.

V Istri se bližajo deželnozbornske volitve. in slovensko učiteljstvo — da bi imelo v takih zadevah vsaj kako podporo v dež. zboru — je stopilo v dogovor s političnim društvom za Hrvate in Slovence v Istri in prosilo, da bi bil proglašen kandidatom tudi en slovenski učitelj. Politiško društvo je obljubilo to, a sedaj, ko je čas proglašati kandidate — kako drži te obljube?

V Istri se je pojavila pristna kranjska politika. Slovensko učiteljstvo se ji je prvo postavilo po robu in s tem za sedaj zabranilo, da se ni razširil bratomorilni boj po vsi slovenski Istri. Slovensko učiteljstvo je predložilo svojega kandidata političnemu društvu, a je določilo in objavilo program, po katerem bo moral delovati učitelj, ako bo izvoljen poslanec. Čitali smo ta program v „Edinosti“ in „Učiteljskem Tovarišu“. Noben ni temu pro-

Kar se tiče delovanja črev, ga uživanje vode pospešuje, zlasti ako pijemo mrzlo vodo na tešče; tedaj odpira telo in učinkuje odvajalno. Voda pospešuje nadalje delovanje ledvic. Voda, ki smo jo popili se pokaže v urinu čez eno uro in po kakih treh urah je že vsa izločena, tako, da se telo jako hitro iznebi dobljene vode. Večje množine vode (1—2 litra) izločuje pri tem telo primeroma hitreje — kar moremo sicer opazovati tudi, ako pijemo veliko piva.

Obilno uživanje sveže vode pomirjuje srce in zmanjšuje število utripov, znižuje tudi temperaturo života; topla voda pa poganja utrip srca in zmanjšuje krvni tlak.

Z ozirom na te fiziološke izkušnje moramo torej postaviti sledeča pravila za uživanje vode:

Pri obedu malo (kvečjemu četrt litra) vode piti, je priporočljivo, da se pospešuje tvorbo želodčnega soka in da pri suhi hrani primerno razredči použito jed. — Večje množine vode, torej pol litra in še več pri mizi, t. j. med obedom piti, pa zdravju ne koristi, temveč škoduje. Zlasti na mastne jedi

gramu ugovarjal, kar je dovolj očitno znamenje, da je narod z njim zadovoljen, a noben drugi kandidat ni objavil svojega programa.

Vršla sta se dva shoda, in sicer eden zapen in eden javen. Na obeh je pokazala večina, da je zadovoljna z učiteljem kandidatom. Pri teh razmerah bi vsakdo mislil, da bo podpiralo politično društvo z vsem svojim vplivom kandidato učitelja. To bi bil logični zaključek, a politično društvo za Hrvate in Slovence v Istri noče poznati logike. Ono se raje poteguje za kandidato nekega c. kr. penzioniranega orožnika, ki nima druge zasluge za probujo slovenske narodnosti kot to, da ima svoje hčerke v dekliški šoli v Trnovem. Oprostil nam bo že to, ker se je le s tem sam pohvalil v nekem listu, ki ga je pisal nekemu in mu še poleg tega žugal, da ga bo denunciral njegovim predstojnikom.

S postopanjem političnega društva se čuti slovensko učiteljstvo užaljeno in tudi smatra, da mu hoče dati politično društvo nezaupnico za izvenšolsko delovanje. Bojimo se, da se bo učiteljstvo ozlovoljilo in opustilo vse izvenšolsko delovanje. Uboga naša izobraževalna in gospodarska društva! Ako se to zgodi, izgube najboljše moči in največjo podporo, ker težko nam je upati, da bi jih mogel nadomestiti c. kr. orožnik v pokojni s svojimi privrženci. Zato polagamo na srce političnemu društvu, naj dobro premisli, kaj dela in naj se ne zanaša na učiteljsko potrpežljivost, ker tudi te bo kmalu konec.

## Šolski štrajk v Črnem vrhu.

(Dopis iz Idrije.)

V Črnem vrhu nad Idrijo so imeli prve dni tega šolskega leta nekaj štrajk. Naj navedemo tu popolnoma verodostojno poročilo, samo suha fakta brez vsakega komentarja:

Tam službuje, kakor znano, naš kruto in krivično preganjeni tovariš Silvester. Deželni šolski svet ga je lansko leto na pritisk njegovih sovražnikov sklenil kazensko prestaviti. Tovariš Silvester se je pritožil na ministrstvo, ker ne zasluži njegovi malenkostni pregreški niti ukora.

V Črnem vrhu je ena najtežjih in tudi v vseh oziрах najslabših služb, in tovariš Silvester gotovo sam želi, da odide prejkomogoče od zavedenih ljudi. A stvar je taka, da mora ostati na mestu, dokler se ne reši pritožba definitivno.

Tovariš Silvester je član krajnega šolskega sveta; urejeval je šolsko matico in kot tak je naznanil gospodu župniku pravočasen začetek šole in ga prosil za prepis novih šolagodnih otrok.

Gospod pa je dejal, da ne bo oznanil šole in da ne dovoli prepisa krstne knjige, ker ne pripoznava več prestavljenega Silvestra za nadučitelja v Črnem vrhu.

Tovariš je šel na to k predsedniku krajnega šolskega sveta, a ta je dejal, da naj „vse stoji“ dokler ni pritožba rešena.

Ker so mnogi ljudje vpraševali Silvestra, kdaj se šola začne, je ta na lastno roko, in sicer po nasvetu nekega člana deželnega šolskega sveta, razglasil, da se prične šola brez

je slabo piti veliko vode, ker lahko nastanejo želodčni krči ali nerednosti v prebavljanju.

Šele eno ali dve uri po kosilu je zopet prikladno vzeti vase nekaj več vode, ker se s tem pospešuje pomikanje jedi po črevih in vse prebavljanje. Znano je, da dela apetit, ako pijemo med zajtrkom in kosilom par kozarcev vode.

Na tešče uživana voda deluje rahlo odvajalno, zaradi česar je osebam, ki so rade zaprte, priporočati, naj pijejo vsako jutro na tešče kozarec vode.

Tudi čez dan je proti žeji bolje piti vodo kakor pa kavo, čaj ali alkoholične pijače. A tudi zvečer pred spanjem čaša vode ne škoduje.

Dobro vplivanje vode je seveda odvisno tudi od tega, da ima gotove fizikalne in kemične lastnosti — z eno besedo, da je čista. Dobro je izplahovati usta in grgrati mrzlo vodo zjutraj, ko smo vstali, da se utrdita grlo in vrat proti vnetjem, katarom in nahodom.

Prof. dr. Rieder.

ozira na število došlih otrok, dokler se ne preskrbi potrebni razglas.

Začetek — 21. septembra — se je sporočil tudi učiteljici Jurjevčičevi, ki pa je po kratkem posvetovanju z županom, predsednikom krajnega šolskega sveta in še nekim drugim gospodom vrnila okrožnico nepodpisano in svojemu šolskemu voditelju odgovorila, da se ne pokorava njegovim naredbam.

Dospelo je jutro 21. septembra. Ob 8. uri (šola se prične ob devetih) prideta predsednik in en član k nadučitelju. Prvi jame ogorčeno vpiti v šolski veži: „Slišali smo, da bodete imeli danes šolo. Mi vam pa to prepovemo. Viste predstavljani. Ključje od učilnice sem!“

Tovariš Silvester jima je odgovoril, da nimata take pravice, ter ju je mirno odlovil. Člana krajnega šolskega sveta sta šla nato k orožniškemu stražmojstru ter zahtevala asistenco.

Ko je nista dobila, sta zopet prišla pred šolo ter hodila semintja.

Ob 9.49. so pričeli prihajati otroci v šolo. Tovariš Silvester jih je naštel okrog 50. — Seveda so to debelo gledali ljudje, ki so prej ta dan čitali v nekem časopisu o popolnem štrajku.

Ko sta videla člana krajnega šol. sveta šoli bližajoče se otroke, sta se vstopila tik pred šolska vrata in podila vrstoma učence domov. Predsednik je rabil nekako sledeče besede: „Otroci, pojdite domov, danes ni šole. Učitelj je prestavljen. Predsednik ukazuje, bivši nadučitelj ne ukaže v šoli nič več...“

Ko so otroci odšli, sta pridvela člana v prvo nadstropje in vzlic nadučiteljevemu protestu — samovoljno zaklenila učilnice ter odnesla ključ s seboj. Pred odhodom je naznanil predsednik Rudolf, da mora tovariš Silvester zapustiti v 14 dneh tudi šolsko stanovanje!

Čez pet dni je dobil Silvester od okrajnega šolskega sveta obvestilo, da mu je podeljen dopust, dokler se njegova disciplinarna zadeva ne reši definitivno. Začasno vodstvo pa se je izročilo — čujte in strmite! — nepokorni učiteljici.

Opomba uredništva: Navedli smo sama suba dejanja. To poudarjamo še enkrat! Prosimo g. dr. Tavčarja, naj o tej stvari informira pri prvi seji gg. člana deželnega šolskega sveta. Posebno naj vpraša, zakaj se že 10 mesecev ne reši pritožba glede stanovanja. Naj je tovariš Silvester v Črnem vrhu še en teden ali pa še eno leto — zahtevamo da se mu da stanovanje kot ukazuje zakon, in sicer takoj!

Saj vendar ni pes, da bi ne imel strehe in kruha! Silvestru svetujemo, naj bo — kakor je v takih razmerah tudi težko! — popolnoma miren in naj se ne izseli. Sedi naj na svojem stolu in naj čaka! Morda ga tisti, ki so mu odpovedali stan, dejanjsko vržejo na cesto in seveda njegovo ženo tudi. To bo začetek nove tragedije!

## Iz naše organizacije.

### Kranjsko.

Učiteljsko društvo za litijski šolski okraj zboruje dne 15. oktobra t. l. ob 10. uri dopoldne v šoli v Toplicah pri Zagorju.

Na zborovanju predava gospod profesor Suhariz iz Ljubljane o temi: Moderno risanje v ljudski šoli.

K polnoštevilni udeležbi najvjudneje vabi za odbor

Josip Zajec, t. č. predsednik.

### Štajersko.

Učiteljsko društvo za celjski okraj ima v nedeljo, dne 11. oktobra t. l., ob 10. uri predpoldne v okol. šoli v Celju izredno svoje zborovanje. Na dnevnem redu: Razgovor o volitvi učit. zastopnika za okrajni šolski svet Celje okolica.

K prav obilni udeležbi vjudno vabi odbor.

### Goriško.

Vabilo k občenemu zboru Tolminskega učiteljskega društva, ki se bo vršil v nedeljo, dne 18. t. m. ob 9. uri dopoldne v ljudski šoli v Kobaridu.

Dnevni red:

1. Predsednikov pozdrav.
2. Zapisnik zadnjega obč. zbora.

3. Tajnikovo poročilo o društvenem delovanju.

4. Blagajnikovo poročilo.

5. Volitev računskih pregledovalcev.

6. Zastopnika učiteljstva v c. kr. okrajnem šolskem svetu poročata o svojem delovanju.

7. Kako naj postopa učiteljstvo v slučaju disciplinarne preiskave.

8. Razni predlogi in nasveti.

9. Volitev odbora.

Tovarišice, tovariši! Potrebno je, da vsi složno nastopimo v obrambo naših stanovskih pravic. Občni zbor bodi naš parlament, kjer vsak svobodno potoži svoje težave. Dolžnost pa je naša, da stojimo vsi za enega, eden za vse! Zato vsi v Kobarid! Odbor.

## Vabilo

k odkritju spominske plošče pokojnemu Strmsku.

Oklic za prispevke za spominsko ploščo pokojnemu Strmsku je dobil prijazen odmev, in tako je pripravljalnemu odboru mogoče vršiti prijetno dolžnost ter vabiti vse častilce Strmskovega spomina, zlasti pa njegove p. n. tovariše k odkritju spominske plošče pri Sv. Petru na Medvedjem selu, ki se vrši v nedeljo, dne 25. oktobra 1908, ob 10. dop.

Železniška zveza do Mestinja je od vse strani jako ugodna. Zaradi obeda naj se blagovoli vsak udeleženec gotovo zglasti pri tov. Fr. Korbarju, nadučitelju pri Sv. Petru na Medvedjem selu, pošta Pristova. Za nezglašence se za obed ne garantira.

Pripravljalni odbor.

## Srednješolski vestnik.

**\*\* Mož bodočnosti.** V „Slovenec“ čitamo: Kot moža bodočnosti so baje izbrali Nemci odpadnika profesorja Belarja. Njega so določili za nemškega deželnega šolskega nadzornika, in ko se je ta nakana izjalovila, ga imajo prihranjenega za mesto ravnatelja na realki, ko pojde ravnatelj Junowicz v pokoj. Mi moramo že sedaj proti temu oporekati iz več razlogov. Belar nikakor ni mož ne za šolskega nadzornika ne za ravnatelja. Bilo bi razžaljenje slovenskega naroda, ako bi tak strupen renegat, kakor je Belar, dobil v roke vodstvo zavoda. Kakor je bil njegov oče kot mož značajan in poštenjak, obče čislán, tako je prof. Belar kot zagrižen odpadnik in sovražnik vsega slovenskega pravi protitip narodnega renegata in ni sposoben za ravnateljstvo, ki ga obiskuje velika večina slovenske mladine. Tudi kvalifikacija njegova ni taka, da bi mogel postati ravnatelj. Kot dijak ni bil nobena luč in njegovi uspehi so bili jako pohlevni. Za profesorski izpit je rabil izredno dolgih priprav in o njegovi znanstveni vsebini so sodebje jako različne. Belar zna svojo osebo postavljati vedno v lepo luč. Ljubljanski potres mu je prav prišel, da se z njim oslavi in si dobi podnožje za višje plezanje. Potresno opazovalnico bi pa tudi vsak drugi lahko opravljal. — Hoteli smo opozoriti še o pravem času na to, da ne bo potem kakega iznenadenja. Ljubljanska realka ni nobena nemška posest, in mi moramo gledati, da ne postane!

**\*\* Dopust za šolsko leto 1908/1909** je naučni minister dal profesorju Bogumilu Remcu, da vodi dvorazredno trgovsko šolo, ki se ustanovi v Ljubljani. — Prof. dr. Valentin Korun je dobil dovoljenje, da sme poučevati na dekliškem liceju v Ljubljani. — Friderik Kordesch je imenovan za suplenta na gimnaziji v Kočevju. — Prof. Josip Weste z II. drž. gimnazije je dobil dovoljenje, da poučuje na dekliškem liceju v Ljubljani, suplent Leopold Andree pa na obrtni nadaljevalni šoli. Aprob. učit. kandidat Ignacij Scharf je imenovan za suplenta na gimnaziji v Kočevju.

**\*\* Nova nemška srednja šola v Bukovini.** V Gurahumori je bila otvorena nova nemška realna gimnazija. Tako skrbi vlada za peščico Nemcev v Bukovini!

## Književnost in umetnost.

**Predavanja okrajne učiteljske konference** v Smartnem pri Litiji 10. dne meseca junija 1908 in okrajne učiteljske konference v Krškem 27. dne meseca junija 1908. V Ljubljani 1908. Natisnila Učiteljska tiskarna. — Tako se imenuje 48 strani obsegajoča brošura, ki jo je izdal c. kr. okr. šolski nadzornik Ljudevit Stiasny in ki obsega te-le jedrnate sestavke: I. Naš cesar. Po raznih virih z ozirom na skriptične slike, ki jih imata okrajni učiteljski knjižnici v Krškem in v Litiji, postavil Ljudevit Stiasny. — II. Konferenčno poročilo c. kr. okr. šol. nadzornika Ljudevita Stiasnega. — III. Razvoj ljudskega šolstva za vladanja cesarja Franca Jožefa I. Predaval nadučitelj Bernard Andoljšek iz Litije. — IV. Kako naj se s pridom goji ljubezen do domovine v ljudski šoli? Predavala

učiteljica Ivana Dolinar iz Višnje gore. — V. Razvoj ljudskega šolstva za vladanja cesarja Franca Jožefa I. Poročal nadučitelj Frančišek Rant iz Badeč. — VI. Kako se naj s pridom goji ljubezen do domovine v ljudski šoli? Predavala Amalija Kobau iz Kostanjevice.

**Zvonček** objavlja v 10. letošnji številki to-le izbrano vsebino: 1. Naš Jožek. Zlatko. Pesem. — 2. Zgodba o lahkovernem mlinarju Tomažu Juraj Pangrac. Povest. — 3. Prva hruska. Podoba. — 4. Oh, polu težav je in bridkosti že sam začetek učenosti! Podoba. — 5. Mladi fizik. J. N. Poučni spis. — 6. Jesenski darovi. Podoba. — 7. Krčmar Martin. J. P. Povest. — 8. Petačev Mihec. F. Studenka. Povest. — 9. S polja. E. Gangl. Pesem s podobo. — 10. Gologlav. K. C. Poučni spis. — 11. Pouk in zabava. Kozel. Senčna podoba. — Demant. Zvonko Adamič. — Kolone. Iv. Kiferle. Uglasbena pesem. — Rešitev. — Kotiček gospoda Doropoljskega.

**Domače ognjišče.** Izšla je skupno 8. in 9. številka tega krasnega lista s to-le vsebino: 1. Jerica Zemljanova: Matere, vzgajajte nam poštene hčere in vrle žene! — 2. M. Kabaj: Sola in dom. — 3. Ferdo Plemič: Bojazen pred denarjem. — 4. Janko Polak: Kdo je kriv? — 5. Domači zdravnik. Dr. E. Bretl: Kako si ohranimo zdrave in trdne zobe? — 6. Slike iz vzgoje. Anton Pesek: Kdo je naučil Lojziko in Frančka lagati? — 7. Dopisi. — 8. Listek. Ivo Trošt: Proroške besede. — 9. Drobtine. — Priporočajte, širite „Domače ognjišče“!

**Naša bodočnost,** priloga „Domačemu ognjišču“, objavlja v 2. let. številki to-le bogato vsebino: 1. A. Pesek: Pisma slovenski mladini: 1. Z uma svetlim mečem! — 2. Fran Kolodnik: Julče. Povest. — A. S. Prisavski: Resnice — cvetice. — 4. Juraj Pangrac: In vendar ga je zmordilo! Povest. — 5. Bloc-Podravski: Matere velikih ljudi. — 6. Razgled po domu in svetu: 1. Zdravje. 2. Raznoterosti. — V 3. številki tega lista pa imamo to-le vsebino: 1. Andrej Rapè: Po zemlji je hodila ljubezen. — 2. Juraj Pangrac: In vendar ga je zmordilo! — 3. Fran Kolodnik: Julče. — 4. Bloc-Podravski: Matere velikih ljudi. — 5. A. S. Prisavski: Resnice — cvetice. — 6. Andrejev: Slovenec sem! — 7. Razgled po domu in svetu: 1. Zgodovinske črtice. 2. Raznoterosti. — Priporočamo najtopleje.

**Slavoslovni red** za proslavo cesarjeve 60 letnice v ljudski šoli. Sestavil Anton Kosi. — Natisnila Učiteljska tiskarna v Ljubljani. Založil izdajatelj (A. K. v Središču). Cena 1 K. — Marljivi tovariši Anton Kosi je sestavil to jubilejsko delo po določilih ukaza c. kr. ministrstva za bogocastje in nauk z dne 7. maja 1908, št. 8331. — Delo je lepo tudi v tehniškem oziru ter se samo hvali.

**Knjige „Matiče Slovenske“** se vse tiskajo in izidejo brezdomno pred Božičem. P. n. gg. poverjeniki, ki za letošnje niso poslali članarine, naj blagovolijo to storiti čimprej. Poedinci morejo denar (4 K) poslati tudi direktno Matiči v Ljubljano, samo naj po možnosti navedejo, pri katerem poverjeništvu so doslej dobivali knjige.

**Književna objava.** Tiskana je moja brošura „Slobodna Škola“. Obseza štiri pole. Papir je lep in jak. Cena 70 vin.

Dobi se v knjigarni Trpinca v Zagrebu in pri meni Zagreb, Prilaz 52.

Davorin Trstenjak.

**Anketa Jednoty Komenského o učiteljských akademích:** — Zvláštní otisk z „Podadog. Rozhledů“ roč. XXI. — V Praze, 1908. — O knjigi izpregovorimo pozneje.

## Politiški pregled.

**\* Socialnodemokratska državna konferenca o dogodkih v Ljubljani in Pragi.** V socialnodemokratski državni konferenci so se, ko so dokončali razpravo o ogrski volilni reformi, posvetovali tudi o narodnostnih bojih v Avstriji. Predsednik Pernerstorfer je poudarjal, da šovinizem v Avstriji zopet bujno poganja in da treba proti temu zavzeti odločno stališče. Čeh Soukup je za vir vsemu zlu označil kurialne deželne zbornice. V češkem deželnem zboru vladajo na eni strani fevdalci, na drugi demagogi. Vse javne institucije treba demokratizirati in ustavno reformirati na podlagi avtonomije. Schäfer je poudarjal, da Nemci v češkem deželnem zboru zato obstruirajo, ker bi radi preprečili volilno reformo. Naposled je soc.-demokratska državna konferenca sklenila resolucijo, v kateri obsoja narodno hujskanje v manjšinskih okrajih. Na Ljubljano se nanaša sledeči pasus: „Na državni konferenci zbrani zastopniki proletariata avstrijskega pa protestujejo tudi proti temu, da je državna oblast ta demonstracije proti narodnim manjšinam zlorabila v to, da je posegla zopet po metodah stare policijske države, da je proti svobodnim državljanom mobilizirala oboroženo silo, da škodo na lastni površini s človeškim življenjem. Državna konferenca protestuje proti krvavim nasilstvom orožništva in vojaštva, naj bodo njega žrtve Nemci ali Slovani, in zahteva strogo kazni za vse teh izgovorov krive uradnike in vojske.“ — Naposled zahteva državna

konferenca socialne demokracije uvedbo splošne in enake volilne pravice za deželne zbornice ter obsoja vlado, ki noče resnega narodnega pomirjenja na podlagi ustavne reforme, temveč baranta s strankami in koncesijami.

**\* Dalmatinsko jezikovno vprašanje.** Iz Zadra javljajo: Hrvaški poslanci so imeli te dni plenarne konference, ki so se jih udeležili tudi srbski poslanci. Razpravljali so predloge, tiče se rešitve dalmatinskega jezikovnega vprašanja, ter so pretresali jezikovno predlogo točko za točko. Na željo namestnika Nardellija ostanejo podrobnosti tajne. Kakor se čuje, je večina hrvaških poslancev sprejela vladno predlogo kot podlago razprave. Hrvaški poslanci so namestniku na predlogo že odgovorili. Jezikovna predloga temelji na načelu, da ima italijanski jezik veljati kot drugi deželni jezik.

**\* Andrassyjev volilnoreformni načrt za Ogrsko.** Ogrska volilna reforma je zagledala beli dan v obliki Andrassyjevega načrta, ki upa, da bo z njim v zbornici prodrli. Volilna reforma ni ne enaka pa tudi ne direktna. V glavnem je taka-le: Volilno pravico imajo vsi ogrski državljani, ki so dovršili 24. leto brez ozira na to, ali znajo pisati in brati ali ne. Vendar pa bodo analfabeti svojo volilno pravico zamogli izvrševati le indirektno po volilnih možeh. Teh analfabetov bo 127.000. Direktno bo volilo 2.617.988 (to so torej tisti, ki znajo pisati in brati). Teh 2.617.988 pa bo razdeljeno v tri razrede, in sicer: Po en glas bodo imeli tisti, ki znajo pisati in brati. Teh je 1.534.000. Po dva glasova bo imel vsak, ki je a) absolviral 4 srednješolske razrede, b) ki zna pisati in brati ter plačuje vsaj 20 K direktnega davka, c) ki zna pisati in brati in ima vsaj enega moškega službenca, d) ki zna pisati in brati in je vsaj pet let pri enem delodajalcu, d) ki zna pisati in brati, je vsaj 32 let star, je doslužil vojske in ima vsaj dva otroka. Ta skupina bo štela 863 tisoč 267 volilcev. Po tri glasove bodo imeli a) tisti, ki so absolvirali popolno srednjo šolo, b) tisti, ki znajo pisati in brati ter plačujejo vsaj po 100 K direktnega davka. Ta kategorija šteje 217.721 volilcev. Kar se tiče narodnosti, bodo Madjari dobili 61,8%, Nemci 15,2%, Slovaki 10,3%, Romuni 7,4%, Rusini 0,5%, Hrvati 1,1%, Srbi 2,4%, druge narodnosti 1,3% vseh glasov. Delavstvo, ki šteje 34,1% vsega prebivalstva, bo dobilo 36,9% vseh glasov. In ta čudna stvar se slučajno imenuje — volilna reforma.

**\* Srbija.** Kakor poročajo srbski listi, so kralju Petru odgovorili vsi evropski vladarji, da ga tako dolgo ne morejo sprejeti, dokler ne bodo vsi udeležniki umora kralja Aleksandra iz armade odstranjeni. Kakor hitro se to zgodi, bodo kralju Petru odprta vrata na vse evropske dvore.

**\* Proglasitev Bolgarske za kraljevino.** Knez Ferdinand se je 4. t. m. pripeljal iz Bukareste. V dunavskem pristanišču so ga pričakovali vsi ministri in drugi visoki dostojanstveniki. Ministrski svet je trajal pozno v noč. Zjutraj ob 8. se je knez Ferdinand z ministri odpeljal v Tirnovo, staro bolgarsko prestolnico, kjer je slovesno proklamiral Bolgarsko za neodvisno in jo proglasil za kraljevino. — Sodi se, da je zaradi proglasitve Bolgarske za kraljevino vojna med Turčijo in Bolgarsko neizogibna.

**\* V gorškem deželnem zboru** traja obstrukcija naprej. Uganjajo jo slovenski klerikalci in laški liberalci. Ta lepa družba ubija čas in slepi ljudstvo! Seveda obstruira tudi deželni glavar Pajer in njegov namestnik dr. Gregorič. Pod solncem je vse mogoče!

**\* Češki shod o ljubljanskih dogodkih.** Dunajski Čehi so priredili 30. pret. m. velik ljudski shod, na katerem je govoril Etbin Kristan o ljubljanskih dogodkih. Natančno poročilo o tem govoru podati je iz tiskovnopisnih ozirov, žal, nemogoče. Kristan je veherentno napadal barona Schwarza, ki je edini provzročil s svojo nerodnostjo in nesposobnostjo demonstracije in izgrede. Ostro je nadalje obsojal postopanje vojaštva, ki je s svojo okrutnostjo zakrivilo prelivanje krvi. O tiskovnih razmerah je rekel Kristan: Če danes piše kak list v Ljubljani resnico, se ga konfiscira, na Dunaju, v Gradcu in Pragi pa se lahko listi lažeje, kolikor hočejo, ne da bi se jih zaplenilo. Če se v Ljubljani na primer piše: Poročnik Mayer je dal brez vzroka streljati na ljudi, se v Ljubljani dotični list takoj zapleni. Toda naj se baron Schwarz trudi, kolikor hoče, resnica o grozovitih dogodkih v Ljubljani bo le prišla na dan. Dogodki v Ljubljani dokazujejo, da ne živimo v pravni, marveč v policijski državi. — O ljubljanskih dogodkih izide brošura v nemškem, francoskem in angleškem jeziku.

**\* Adreso slovenskega ženstva** v Ljubljani na ministra Praška je podpisalo 5000 slovenskih žena in deklet. Odposlana je bila 30. pr. m. imenovanemu ministru.

**\* Poboljšanje plač državnim uslužbencem.** S 1. oktobrom je stopil v veljavo zakon, ki dovoljuje naknadni kredit 4 in pol mil. kron za leto 1908 v svrhu izboljšanja materialnega položaja posameznih kategorij delavnih uslužbencev.

**\* „Arbeiter Zeitung“** očita Avstro-Ogrski, da je nje politika nejasna in da si ustvarja le sovraštvo v Bosni in Hercegovini.

Očita tudi naši diplomaciji, da spletarki z Bolgarsko, a da doživi s tem fiasco, dočim bo Rusija zopet triumfirala.

**\* Splošno starostno zavarovanje.** V ministru za notranje stvari na Dunaju so se vršila posvetovanja glede na splošno starostno zavarovanje. Načrt je popolnoma dogotovljen. Ugodi se ne samo delavcem, temveč do gotove meje tudi malim kmetom in obrtnikom. Predložil se že v prvi seji poslanske zbornice.

**\* Dijaško gibanje na Ruskem.** Iz Petrograda poročajo dne 3. t. m.: Vseučilišče je zasedeno po policiji. Veliko število dijakov ni prišlo danes na predavanja. — Iz Moskve poročajo dne 3. t. m.: Danes se je vršil shod, ki se ga je udeležilo okoli 4000 dijakov in tudi odposlanci petrograjskega vseučilišča. Shod je sklenil organizirati vsesrski dijaški štrajk, ako naučni minister ne umakne svoje okrožnice, s katero se omejuje avtonomija visokih šol. — Iz Harkova poročajo dne 3. t. m.: Shod na katerem je bilo 2500 dijakov, je sklenil pridružiti se resolucijam petrograjskega in moskovskega dijaškega shoda.

## Vestnik.

**Pomagajte!** Neki tovariš na Kranjskem, ki nas prosi, naj ga ne imenujemo, je bil zaradi gonje svojih sovražnikov suspendiran. Pustili so mu letnih 946 K 66 v. Nahaja se v obupnem materialnem položaju. Hči mu je na učiteljsku v Gorici, sin v Kopru. Za oba plačuje mesečno 82 K, sam pa dobi 78 K na mesec. Apeluje na vse slovansko učiteljstvo, da mu priskoči v tem žalostnem stanju na pomoč. Darove sprejemamo mi, ki jih bomo izkazovali v listu ter pošiljali imenovanemu tovarišu.

**„Slovenski Gospodar“** se je v poročilu o letošnji skupščini „Zaveze“ obregnil nad učiteljstvom, češ, da sta njegova edina ideala boj zoper klerikalizem in izboljšanje učiteljskih plač, ter kar naravnost ščeva ljudstvo zoper regulacijo učiteljskih plač. Da se ljudstvo v tem oziru pouči, širite tovariši in tovarišice, Peskov referat „Regulacijo učiteljskih plač“ med narod, da spozna upravičenost naših zahtev. Potrebno pa bi tudi bilo, da se izvršni Ganglov referat „Sola in kmetiško vprašanje“ izda v posebni brošuri, da se razširi med narod, da vidi, da se učiteljstvo poteguje za reformo ljudske šole v kmetiškem smislu, da hočemo ljudstvu dobro. Prepričan sem, da bi ta brošura pridobila šoli in učiteljstvu marsikatero prijatelja, ker bi uvidel, da nismo taki, kakor nas črtnijo, temveč da imamo srce za kmetiško bedo ter da iščemo pomoči zanj in da delamo za blagor naroda!

**Za slogo.** Izvrševalni odbor narodno-napredne stranke je imel pretekli teden sejo, na kateri je soglasno sklenil, najstopi dr. Tavčar v njegovem imenu v dotiko z dr. Susteršičem in zve, če se da doseči sporazumljenje med narodno-napredno in S. L. S. v svrhu skupnega postopanja v narodnih stvareh.

**Tovariš Ivan Lapajne,** ravnatelj v p. v Krškem, se zavzema v „Našem Listu“ za to, naj narodno-napredna stranka in S. L. S. postavita za bodoče nadomestne volitve v deželni zbor kranjski kompromisne kandidate. Ker se je začelo delovati za slogo, se morda tov. Lapajnetu izpolni želja, čeprav nimamo mnogo upanja.

**Poročil se je** tov. Fran Grajland, učitelj v Kostanjevici, z gospodično Friciko Setinčev. Obilo sreče!

**Samostojni krajni šolski svet za Spodnjo Šiško** se je prikrat volil. Voljeni so: Viljem Maurer, Fran Burger, Dragotin Mohar, Miha Bizjan, Jakob Kogovšek. Namestnika: Anton Homan in Anton Vernik. Krajni šolski nadzornik ostane A. Pogačnik.

**Glasbena matica v Celju.** Pogoji za ustanovitev Glasbene Matice v Celju so izpolnjeni. Šola za petje, klavir in gosli se otvori 1. novembra.

**Prepovedane cigarete.** Vse županije na Ogrskem so strogo prepovedale otrokom pod 15 leti pušiti cigarete ali tobak. Tudi so zapovedale trafikantom, da ne smejo otrokom pod 15 leti nobenega tobaka predati. Ta prepoved bi bila tudi pri nas na mestu. Izostal bi marsikater požar in tudi bolj zdrava in krepka bi bila naša mladina!

**Osebnosti na Kranjskem:** Ana Erzinova je imenovana za suplento na šoli v Semiču. Marija Zakrajščekova, prov. učiteljica v Spodnjem Zemonu, je v isti lastnosti premeščena v Smihel-Stopiče. Provizorična učiteljica Marija Bitenčeva je prestavljena iz St. Vida nad Ljubljano v Presko. Učiteljica Evgenija Pehaničeva v Logatcu je dobila zaradi bolezni dopust, suplira jo Ljudmila Juvanova. Marija Galetova v Cerknici je šla zaradi bolezni na dopust, nadomešča jo Roza Svetičeva iz Trnja.

**Osebnosti na Štajerskem:** Nadučiteljica sta postala Ferdinand Spranger iz St. Ilje v Veržetu in Anton Glaser iz St. Janza v Vini gori v Remšniku. Definitivni učitelji, oziroma učiteljice so postali: v Kapeli pri Brežicah dosedanji začasni učitelj od Sv. Petra pod Sv. Gorami Franc Vadnel; v Sromljah dosedanji suplentinja v Hrastniku

Antonija Daneu; v Zdobah ondodna začasna učiteljica Ljudmila Sireljčeva; v Spitaliču začasni učitelj v Čadramu Ivan Keržič; v Vurberku ondodna suplentinja Ivana Lešnikova. Učitelj na Ponikvi Tomaž Grabič in učiteljica Antonija Likarjeva sta na lastno prošnjo upokojena, in sicer prvi stalno, druga pa začasno. Učiteljci v Pišecah Rozi Proskarjevi se je dovolilo, da se poroči z ondodnim učiteljem Josipom Bohincem.

**Umrla je** v Ljubljani Ana Podrekarjeva, učiteljica na Viču. Pogreb je bil dne 7. t. m. R. i. p.!

**Razbojniški napad na učiteljico pri belem dnevu.** Gospa Marija Polakova, učiteljica v Doleh pri Litiji, se je napotila 30. dne meseca septembra t. l. ob eni popoldne iz Dol v Sevnico. Tja je bila vabljena kot priča v neki posestveni zadevi. Romantična pot in lepo vreme sta jo izabila, da se je napotila peš do Badeč pri Zidanemmostu. V soteski pod Kumom jo je napadel razbojnik pri belem dnevu, t. j. ob pol treh popoldne. Na levo skalo, na desno peneči se potok Sopota in zopet skalo. Srčnemu možu bi upadlo srce in kaj ne bi slabotni ženski ob nenavadnem napadu, ob vršanju penete Sopote in ob groznih besedah: „Denar sem, ali te pa zabodem!“ In prijel je razbojnik svojo žrtve za lase, jo potegnil nazaj, in gledala sta si v oči. Strašne so bile razbojnikove oči v trenutku, ko je ustil: „Denar sem, ali te pa zabodem!“ In v rokah se mu je zasvetil svetlonabrušen nož. Srčnemu možu bi upadlo srce ob nenadnem napadu in kaj ne bi slabotni ženski. Dala mu je torbico, v kateri je imela robček, ključek, povabilo k sodniji, zavojček za cigarete in denar. In spustil se je čez peneco se Sopoto v gozd. Vso zadevo je preplašena gospa naznanila na orožniški postaji v Badečah pri Zidanemmostu. Orožniški postajeodja g. Lavrič je ukrenil takoj vse potrebno, da se razbojnika izsledi. Že v zgodnjem jutru se je napotil sam v spremstvu edinega tovariša, ki je šele na poizkušnji, v Kumske soteske in v Kumske hribe. Ne moremo si kaj, da bi ne pohvalili na tem mestu spretnosti in požrtvovalnosti orožniškega postajeodja g. Lavriča. Brez hrane in pijače je letal od ene zjutraj pa do štirih popoldne s svojim tovarišem, ki je šele na poizkušnji, po Kumski soteski in po Kumskih hribih. Uspeh prvega dne je bil zadovoljiv. Doseglo se je kolikorotliko. Da ni moč misliti na jasnost že sedaj, je uverjen vsakdo, kdor pozna Kumske soteske in Kumske hribe. Sum leti najbolj na nekega 20—30 let starega moškega še dokaj lepe zunajnosti. Mož je vitek, ozkega nosu in bledega obraza. Najbolj ga označuje praska na enem uhlju. Pod nosom ima rjave brčice. Obleden je v rjavo obleko. Nosi poletno srajco z rdečim, vrvičastim podvezkom. Kdorkoli bi ga videl, naj ga ovadi takoj najbližji orožniški postaji. — Da smo opisali vse to tako podrobno, nas sili mnenje, da ni napačno opozoriti na podkumsko sotesko vse one, ki potujejo tuintam tako brezskrbno skozi njo. Ob tem nam silijo v spomin tudi dejstva, da v razdalji 6 ur ni niti ene orožniške postaje. V tej razdalji kliče lahko človek na pomoč z zverinskim glasom, a doklical ne bo nikogar. Ali bi res ne bilo moč ustanoviti v Doleh pri Litiji orožniške postaje? Na Doleh se orožnikov ne brani živa duša. Tudi za stanovanje bi bilo oskrbljeno. G. Vrtačnik star. ima lepe prostore. Če je pa v Doleh pri Litiji preblizu, gotovo bi se orožnikov tudi v St. Jurju pod Kumom ne branili. Varnost je draga vsakemu. Orožniki pa tudi niso lovski psi. Toliko gotovim c. kr. oblastem v resen preudarek!

**Po Hrastniku** lažejo nemškutarji na vse mogoče načine zoper slovensko šolo. Opozarjamo Slovence, naj ne verujejo vsega, kar slišijo, pač pa naj se sami prepričajo o resnici! Amar & Comp. se boje, da bo polagoma njihova šola prazna, in zato si bodo izkušali pomagati na razne mogoče načine.

**Nemiri na učiteljsku v Kopru.** Na koprskem učiteljsku je začelo zopet vreti, in sicer na italijanskem oddelku. Dijaki se pritožujejo, da učitelji ne znajo dovolj italijanski. Posredujeja društvi učiteljev („Federazione“ in „lega degli insegnanti“), ki sta poslali nauchnemu ministru brzojavko, v kateri prosita za odpravo nedostatkov.

**Tečaj za pletenje košev** so otvorili v Sovodnjah s 1. oktobrom t. l. Poučuje g. Uršič, dosedanji učitelj pletarske šole na Žagi.

**Obrotno šolo** za mizarje otvorijo s 1. novembrom t. l. v Solkanu. Potrebno in koristno!

**Proti ustanovitvi nove italijanske gimnazije v Pulju** na stroške dežele in puljske občine je protestiral ljudski shod, ki ga je priredila v Pulju „Narodna radniška organizacija“. Ta protest se je naznanil ministrskemu predsedniku baronu Becku in nauchnemu ministru dr. Marchetu.

**Preizkušnje učiteljske usposobljenosti za obče ljudske in meščanske šole** se začno na c. kr. ženskem učiteljsku v Gorici dne 4. novembra t. l. ob 8. uri predpoldne. — Pravilno opremljene prošnje se imajo predložiti predpisanim potom do 15. oktobra t. l. ravnateljstvu c. kr. izpraševalne komisije za obče ljudske in meščanske šole v Gorici.

**Sedaj pridejo Gorenjci!** V nedeljo, dne 11. t. m., na veliko ljudsko slavo, ki se vrši v Lescah po domače pri „Krištovu“ na